

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1890/2024
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миле Ранкић, адвокат из ..., против туженог АД „Електропривреда Србија“ Београд - Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1948/24 од 09.05.2024. године, у седници одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1948/24 од 09.05.2024. године тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 378/22 од 14.03.2024. године, а одбија захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу на име трошкова поступка по ревизији исплати износ од 86.171,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 378/22 од 14.03.2024. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да исплати тужиоцу на име накнаде штете због неисплаћене увећане зараде по основу рада у смени за период од октобра 2021. године закључно са јануаром 2023. године и на име мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора за период од марта 2022. године закључно са августом 2023. године месечне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, чија су висина и датуми доспећа камата ближе одређени у овом ставу изреке, као и да на наведене износе уплати тужиоцу доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 99.985,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1948/24 од 09.05.2024. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако

што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете због неисплаћене увећане зараде за рад у смени за период од октобра 2021. године закључно са јануаром 2023. године, и на име накнаде штете због мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора за период од марта 2022. године закључно са августом 2023. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате, као и да на досуђене износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање надлежном Републичком фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 99.985,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 1.950,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка по жалби у износу од 23.670,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 10/23) и нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време. У утуженом периоду тужилац је обављао рад тако што је сваки други дан радио по 12 часова дневно у времену од 07,00 до 19,00 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења друге запослене на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан тужилац ради од 07,00 до 19,00 часова, а други дан му је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени није тужиоцу увећао зараду по основу сменског рада за 8,9%, на основу члана 38. став 1. тачка 1. Посебног колективног уговора за ЕПС. Висина потраживања тужиоца по основу мање исплаћене зараде за сменски рад и мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора за период када није обрачуната увећана зарада по основу сменског рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област и у спорном периоду је тужиоцу мање исплаћена зарада од 88.655,46 динара и мање исплаћена накнада зараде за време годишњег одмора од 13.059,37 динара.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац радећи по напред описаном моделу остварио сменски рад и усвојио је тужбени захтев за исплату увећане зараде и накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора са припадајућим доприносима.

По становишту другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад због чега нема право на исплату увећане зараде по том основу, а самим тим ни на увећану накнаду зараде за време коришћења годишњег одмора, из којих разлога је овај суд преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Чланом 63. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 13/17) прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1) и да је запослени који ради у сменама запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕЦ сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (per turnum, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права, али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени није увећао зараду тужиоцу према наведеним законским одредбама и одредбама Посебног колективног уговора које су важиле у спорном периоду, а да је тужилац у утуженом периоду неспорно радио по моделу радног времена 12 сати (рад) – 36 сати (одмор) – 12 сати (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да исплати тужиоцу тражену разлику у заради по основу сменског рада и у накнади зараде за време када је користио одишњи одмор, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање две смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода

дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац применом одредби члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду у утуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена одлука о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде, док је одбијен захтев туженог да му се накнаде трошкови првостепеног и другостепеног парничног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови овог поступка, који обухватају трошкове за састав ревизије од 27.000,00 динара и за судске таксе на ревизију 23.668,00 динара и одлуку по ревизији 35.503,00 динара, све одмерено према тарифном броју 13. Тарифе о наградама и накнада трошкова за рад адвоката важећој у време предузимања ове парничне радње („Службени гласник РС“ број 121/12...43/2023) и тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 28/94...95/2018).

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**